

ZPRÁVODAJ

ČESKÉ KOORDINAČNÍ RADY
SPOLEČNOSTI PŘÁTEL NÁRODŮ VÝCHODU

Prosinec 2003

Šťastná třináctka

Beskyde, Beskyde, Zelení hájové, Vyletěla holubička a další české, moravské, ale i ukrajinské a běloruské písničky opět zaznívaly našimi rekreačními zařízeními v Jeseníkách, Beskydech, Orlických horách a u Orlické přehradě. S radostí a od srdce je zpívaly spokojené děti, které letos po třinácté přijaly pozvání Společnosti přátel národů východu a přijely k nám z oblastí postižených černobylyskou jadernou havárií na Ukrajině a v Bělorusku, aby v krásném prostředí, oklopeny láskyplnou péčí prožily radostné a spokojené tři týdny.

Na ozdravných a edukačních pobytech jsme uvítali celkem více než čtyři sta dětí ve věku 7–14 let. Přijížděly postupně, v deseti skupinách: devět v letních měsících a jedna v prosinci (kdy se v Bludově uskutečnila tradiční *Vánoční škola v přírodě*). V souladu se schválenými projekty šlo o děti českých krajanů a děti z početných a sociálně slabých rodin. Jejich výběr a bezplatné vystavení víz opět zajišťovaly naše zastupitelské úřady v Kyjevě a Minsku ve spolupráci s našimi krajan-skými spolky a Černobylyským fondem OSN.

Doprovod tvořili především učitelé a aktivní členové krajan-ských spolků, v několika případech někteří z prvních frekventantů „našich“ pobytů. Potěšilo nás, že běloruské děti doprovázela mladá studentka bohemistiky z minské univerzity.

Na realizaci pobytu sedmi skupin přidělily účelové dotace Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ministerstvo zahraničních věcí ČR (šest skupin dětí českých krajanů z Ukrajiny a jedna skupina běloruských dětí). Pobyt tří skupin ukrajinských a běloruských dětí podpořili finančními a věcnými dary čeští sponzoři. Na „sponzorské“ pobyty jsme přizvali i české děti, jimž rodičovskou péčí musejí z různých důvodů nahrazovat dětské domovy.

Cílem pobytů bylo zvýšení fyzické odolnosti a obranyschopnosti organismu dětí, u krajanů pak navíc bližší poznání vlasti jejich předků a prohloubení konverzačních dovedností v českém jazyce. Tomu odpovídal program. Byl zaměřen na klimatoterapii

(pobyt na zdravém čerstvém vzduchu), kterou doplňovala hodnotná strava, dostatek tekutin a zájmový – herní program. Součástí průběžné zdravotní péče byla pravidelná rehabilitační cvičení, vodoléčba a zdravotní osvěta. V Bukovanech byly navíc k dispozici inhalace, v Bludově a Horní Orlici masáže.

Po příjezdu a před návratem byly děti vyšetřeny lékařem. Vstupní prohlídky potvrdily poruchy imunity, nedostatečnou výživu, chudokrevnost, ortopedické vady, chronická onemocnění dýchacích cest, alergie ad.

Ozdravný program doplňovaly vlastivědné, rekreačně sportovní a oddechové aktivity. Důraz byl kladen na aktivní pobyt v přírodě při výletech, vycházkách, koupání, exkurzích, soutěžích a hrách. Děti poznávaly mj. naše historické památky, přírodní zajímavosti. Při nepříznivém počasí a večer sledovaly filmy, věnovaly se výtvarné činnosti, zpěvu a tanci. S tím, co umí a co se u nás naučily, se představily při koncertech a vystavkách místním občanům.

(Pokračování na str. 2)

Mí bratři by si také zasloužili výlet

Především čistého vzduchu a slunce si užívá ve Vlčím dole u Bludova na Šumpersku padesátka dětí z gomelské oblasti v Bělorusku, v jejíž blízkosti se odehrála před sedmácti lety černobylyská jaderná havárie.

Přestože v té době ještě nebyly na světě, katastrofa se podepsala i na jejich zdraví. Většina dětí, které přijely do Bludova, trpí problémy pohybového aparátu a imunity.

Letos organizátoři vybrali děti z nejchudších rodin. „Vybírali jsme děti z rodin, které nemají na to, aby dětem pobyt zaplatily,“ říká organizátor pobytu ing. Karel Janíček. Přijely především děti z odlehlých osad. Většina z nich má více sourozenců, výjimkou nejsou ani šesti- až osmičlenné rodiny.

Děti doprovázela Anja Rucková, která studuje na univerzitě v Minsku češtinu. „Pro mě to byla vítaná možnost, jak se zdokonalit v češtině a pomoci dobré věci,“ řekla. Podle ní sice děti měly bohatý program, ale mnohým se už po několika dnech stýskalo. „Nesou zvyklé být občas mimo domov. Rodina je pro ně úplně všechno,“ míní Rucková.

To potvrdil i malý Evžen. „Bylo by mi líp, kdyby tady byli se mnou sestry a bratři. Zasloužili by si takový výlet stejně jako já,“ přemítá. Kromě hor navštívily děti také Prahu a zoologickou zahradu v Olomouci. Nejvíce se však vyřádily ve vodě zdejšího koupaliště.

Z článku R. Hányše v MfD

Po roce opět v Bukovanech

Do Dětské odborné léčebny Ch. Masarykové v Bukovanech přijely letos děti z Korosteně a z Malína. Měly připravenou řadu exkurzí a výletů za historickými památkami, poznaly mnohé z kultury českého národa.

V Milíně a Rožmitále jsme navštívili základní školy a vystoupili s písňovým programem pro zdejší děti. V Rožmitále, v areálu koupaliště, proběhl sportovní den. Navštívili jsme zoologické zahrady v Praze a na Hluboké a aquapark v Příbrami, kde děti čekalo nespoutané řádění ve vodách krytého bazénu. Vyjeli jsme také za památkami do Prahy, Českých Budějovic a Vysoké.

Uskutečnila se řada soutěží, Miss Ukrajiny, výstavka dětských kreseb a výrobků, téměř každý večer se konaly diskotéky, u táboráku jsme opékali špekáčky a zpívali.

Během ozdravného pobytu děti načerpaly nové síly, zůstanou v nich překrásné vzpomínky a spolu s nimi si odvezou domů i lásku k české zemi. Jsme vděční a děkujeme celému kolektivu spolupracovníků léčebny, Společnosti přátel národů východu a Ministerstvu zdravotnictví za vynikající organizaci ozdravného a kulturního programu, za láskyplnou péči a jejich pochopení.

Z příspěvku Lesji Šestákové, Korosteně

Šťastná třináctka

(Pokračování ze str. 1)

V každém místě děti čekalo něco specifického, „něco navíc“. Tak např. ve Vrbně pod Pradědem to byla aktivní práce s počítačem, v Komorní Lhotce „Dny myslivosti“, v Horní Orlici návštěva ligového fotbalového utkání a módní přehlídky, v Račím údolí výuka jízdy na kajaku a kanoi, v Bukovanech návštěva divadelního představení pohádky V. Čtvrtka o Rumcajzovi. V Bludově měly děti k dispozici snad největší bazén v republice – v létě na koupání, v zimě – při *Vánoční škole v přírodě* – k bruslení.

Vánoční pobyt prožily děti se všemi příslušnými zvyky a místními obyčejí, včetně výroby vánočních ozdob, strojení vánočního stromku, zpěvu koled a nadílek. Dle individuálního zájmu se podílely i na pečení cukroví a přípravě štědrovečerní večeře.

K příznivým výsledkům pobytů patří i to, že se „černobylské děti“ sblížily s našimi. Napomohly tomu společné turnaje, diskotéky a další akce, ale i organizační spojení našich pobytů s tábory českých dětí (např. v Račím údolí). Ani veřejnost účastníky podle národnosti nerozlišovala, lidé nám dokonce často říkali, že „černobylské děti“ jsou hodnější než české.

Každý z ozdravných a edukačních pobytů navštívili představitelé ČKR SPNV a hlavní lékařský garant MUDr. Jiří Láznička. Organizátory i účastníky potěšila též návštěva několika poslanců Parlamentu ČR, krajských zastupitelů, představitelů Ministerstva zdravotnictví ČR a velvyslanectví Běloruska a Ukrajiny v ČR, starostů měst, sponzorů a řady dalších hostů.

Nebývalou pozornost této naší aktivitě věnovaly sdělovací prostředky. Reportáže

z každého pobytu již tradičně vysílal Český rozhlas, dvě relace byly určeny i pro posluchače v zahraničí. Většinu pobytů navštívily také štáby České televize a v regionálních i hlavních zpravodajských a publicistických pořadech byly odvysílány obsažné šoty. Zajímavé materiály, z nichž výběr publikujeme, přinesly celostátní i regionální deníky.

Všechny ohlasy i naše vlastní poznání potvrzují, že pobyty dětem jednoznačně prospěly po stránce fyzické i psychické. Umožnily jim získat řadu nových znalostí a dovedností, lépe poznat naši zemi, navázat nové kontakty a nová přátelství.

Zásahu na tom mají OKR Frýdek-Místek, Karviná, Příbram, Šumperk, Ústí nad Orlicí a Vsetín, které za účinné a nezištné pomoci řady členů, partnerů a spolupracovníků pobytů s maximální péčí pro děti zajišťovaly.

K úspěšnému průběhu ozdravných a edukačních pobytů přispěla i obětavá práce vedoucích, lékařů, personálu rekreačních zařízení, podpora ze strany ministerstev, úřadu vlády ČR, našich zastupitelských úřadů na Ukrajině a v Bělorusku, sponzorů, představitelů měst a obcí a dalších subjektů. Všem bych rád jménem dětí i České koordinační rady SPNV upřímně poděkoval a vyjádřil přesvědčení, že i v příštím roce bude naše spolupráce stejně úspěšná jako v roce letošním. Tomáš Lukavský

Z dopisu prof. Ludmily Muchinové

Už řadu let dostáváme od Společnosti přátel národů východu pozvání na ozdravné pobyty v České republice pro děti z českých spolků na Ukrajině. Děti mají velkou radost a na tábory se těší. Místa pobytů mají výhodnou polohu – v klidu a tichu uprostřed překrásné přírody. Program je vyplněn sportem a soutěžemi, poznávacími výlety do okolí, děti viděly zámky a hrady, města s historickými památkami, navštívily Prahu. Kulturní program byl vždy výborný a bylo vidět, že byl připraven s nadšením a velkou péčí. Děti, z nichž většinu tvořili potomci volyňských Čechů, poznaly Vlast, kde se narodili jejich předkové.

Děkujeme za vše, co jste pro nás a naše děti udělali, za Vaši obětavou péči o ně.

prof. L. Muchinová, CSc., předsedkyně České národní rady Ukrajiny,

Kemp hostí sirotky od Černobylu

Pětapadesát potomků volyňských Čechů a sirotků po obětech černobylské havárie dorazilo z ukrajinského Lvova do rekreačního střediska v Horní Orlici. Třítýdenní pobyt, který z velké části hradí ministerstvo zdravotnictví, pořádá Společnost přátel národů východu. Podobné zdravotní pobyty pro děti od devíti do patnácti let probíhají na dalších místech v republice.

„Z části jsou tu děti, které jezdí pravidelně, z části úplně nováčci. Děti z dětských domovů, jejichž rodiče zahynuli následkem jaderné havárie v Černobylu, tvoří zhruba třetinu,“ vysvětluje Milan Bouška, hlavní pořadatel pobytu a tajemník koordinační rady Společnosti přátel národů východu.

Ten netrpělivě očekával příjezd dětí. „Svačinu jim už nechystám, budu rád, když dorazí k obědu,“ sleduje netrpělivě hodinky před jedenáctou v neděli dopoledne. „To víte, ukrajinská nedochvilnost je pověstná,“ říká s úlevou, když se konečně autobus objevuje v zátáčce. Děti mu okamžitě „naskáčou“ kolem krku a vyprávějí česky i rusky, jak se cestou měly. Ti, kteří ale do Česka přijeli poprvé, se spíše zaraženě rozhlížejí, kde že to mají vlastně prožít další tři týdny. „Cesta byla docela v pořádku, jen jsme vyjeli trochu později,“ dodává milou češtinou Ema Sniděvičová, jedna z dospělých průvodců, kteří se budou o děti až do šestého září v Česku starat.

Na programu mají výlety do Orlických hor, do Českého ráje a dokonce i do Prahy. „Nezapomínáme ani na hry, soutěže a klasické táborové disciplíny. Přijeli sem hlavně odpočívat v krásné přírodě na čerstvém vzduchu. Většina z nich je ze sociálně slabých rodin, pokud nejsou na světě vůbec úplně sami. Rozhodně nemají jednoduchý život. Po černobylské katastrofě se postižená oblast stále ještě nevzpamatovala,“ popisuje M. Bouška.

Potomci volyňských Čechů podle něj stále ovládají češtinu, i když tak mluví už jen jejich babičky nebo dědečkové. Na Ukrajině se prý neztratilo ani klasické české příjmení Novák. „Kde se rodili synové, tam se česká příjmení zachovala. Češtinou ale mluví zejména děti z rodin, kde z Čech pochází matka. Zřejmě je k tomu matky lépe vedou,“ dodává Emma Sniděvičová.

Z článků E. Malínkové v MfD

Děti z Malinovky v televizi

V „Chatě u čápů“ v Komorní Lhotce na okrese Frýdek-Místek jsme po roce opět uvítali děti našich krajanů. Tentokrát přijely z Malinovky, většinou pocházely ze sociálně slabších a neúplných rodin.

Skutečně se u nás nenudily. Zúčastnily se několika výletů, společně s místní mládeží dvakrát veřejně vystoupily s koncertním programem, položily květiny u hrobu padlých ukrajinských vojáků, zpívaly, utkaly se ve fotbale s Poláky a místním žákovským fotbalovým družstvem. Také byl pro ně byl zorganizován Den české myslivosti, který byl ukončen symbolickým pasováním šesti dětí, které v češtině nejlépe zvládly mysliveckou terminologii, na mladé myslivce. Aby si děti zlepšily svůj zdravotní stav, navštěvovaly saunu, koupaly se, chodily na procházky, jezdily na kole a i všelijak jinak sportovaly.

Večer mohly děti posedět u táboráku, kde zpívaly a opékaly špekáčky. S největším úspěchem se ale jako vždy setkaly diskotéky s výukou společenských tanců.

Veřejnost se o ozdravném pobytu mohla dozvědět nejen z ostravského rozhlasu, jenž odvysílal relaci o pobytu dětí s ukázkami písní a říkadel, které děti předvedly, ale i z České televize. Ozdravný pobyt se dětem moc líbil. Pro většinu z nich je pobyt u nás žádoucí jak po stránce zdravotní, tak po stránce společenské. Dětem se domů nechtělo a už se těší, že k nám příští rok znovu přijedou.

Z příspěvku E. Mořkovské, Vsetín

V Komorní Lhotce

V Komorní Lhotce pobývala tři týdny také skupina dětí z Kyjeva, Rovna, Dubna a Vinice. Pozvala je Společnost přátel národů východu. Měli jsme připraven zajímavý program včetně výletů do Ostravy, Třince, Frýdku-Místku, Českého Těšína. Navštívili jsme ZOO, hory Javorový a Godula, zhlédli jsme kulturní a historické památky, setkávali jsme se s obyvateli měst a obcí a ocenili jsme kulturu českého národa.

Pro děti byla připravena táborová olympiáda s řadou sportovních soutěží, vítězové v jednotlivých kategoriích byli oceněni diplomem a cenami. Velmi se líbila přednáška Jana Herce o tradicích české myslivosti, po níž děti absolvovaly soutěž v „myslivecké latině“ a střelbu na pohyblivé terče (liška, divočák, srnec). Večer u táboráku byli nejlepší účastníci *Dne české myslivosti* symbolicky pasováni na mladé myslivce a ochránce přírody.

Děti se zúčastňovaly uměleckých soutěží v malování a dalších výtvarných technikách. Naučily se řadu nových českých písní a koncertovaly na veřejnosti.

Písně a dobrá nálada nás provázely celé tři týdny. Už se těšíme na další setkání a loučíme se s vřelým poděkováním.

Z příspěvku Viktora Nováka, Kyjev

I k dětem krajanů chodí Ježíšek

Tři týdny pobývaly ve Vrbně pod Pradědem na vzdělávacím a poznávacím táboře ukrajinské děti z rodin, které se hlásí k české menšině a mají české předky. Pobytu u nás organizuje české ministerstvo zahraničních věcí ve spolupráci se Společností přátel národů východu.

Čtyřicet dětí ve Vrbně formou her a soutěží poznávalo česká města. „Z internetu si stáhnou základní údaje o městě, to nejzajímavější, čím je město typické, a to si nachystají k nějaké hře. Pomyslně jsme tak byli v Plzni a vařili pivo, ve skutečnosti šlo o malinový čaj. V Třeboni jsme „lovili“ ryby, pěkný byl Český Krumlov, u něj si děti připravily dramatizaci pohádek, které si zahrály v krojích a maskách,“ řekla vedoucí tábora Anna Martinková.

Takovým způsobem děti procestovaly celou republiku. Kam se byly podívat skutečně, byl Praděd, Karlova Studánka, Jeseník. Nezapomenutelný ale byl výlet do Prahy, kde viděly to nejtýpější – Karlův most,

Hradčany, Petřínskou rozhlednu, Staroměstské a Václavské náměstí. Ve Vrbně navštívily sklárny a podnik Odetka.

„Dětem se tady líbí, máte tady více památek a kultury,“ podotkla ukrajinská vedoucí s typickým českým jménem Věra Dvořáková. Chvilí přemýšlela o tom, co děti mají na Ukrajině a tady ne, a pak řekla: „Moře. Máme Azovské moře a vy moře nemáte. Děti k němu jezdí každý rok, když se koupaly tady v bazénu, byl jim trochu malý.“

Děti jsou ze tří ukrajinských oblastí, z Krymu, Vinice a Záporoží. „Tady jsou děti, které mají české kořeny a chodí do nějakých lidových souborů nebo se učí česky,“ dodala Věra Dvořáková. Umí české písničky, ve folklorních souborech se děti věnují tanci a zpěvu. České tradice dodržují i v rodinách a slaví české svátky včetně Mikuláše a Vánoc. Zatímco ukrajinské děti čekají na Dědu Mráze, ty krajanské se radují z dárků, které jim přinesl Ježíšek.

Z článku D. Otáhalová v *Olomouckém dni*

Děti od Černobylu mají nejraději diskotéky

Račím údolím nedaleko obce Uhelna na Jesenicku se každé léto rozléhá dětský křik a smích. Letos zde ale kromě českých školáků tráví prázdniny i více než čtyřicet dětí z oblasti Černobylu na Ukrajině. Třítýdenní ozdravný pobyt má zmírnit problémy, se kterými tyto děti bojují.

Pečlivě připravený program zaměstnává děti od rána do večera a náhodný návštěvník by nepozoroval, s jakým životním handicapem se ukrajinské děti potýkají. „Jsou hodné a veselé, ale po tělesné stránce jsou slabší. Ve srovnání s našimi dětmi nejsou tolik odolné, nesnesou dlouhé procházky a rychleji se unaví. Sice se narodily tolik let po katastrofě, ale jejich rodiče tam byli a následky havárie nesou i děti,“ vysvětlila Anna Martinková, která prostřednictvím Společnosti přátel národů východu pracuje s černobylskými školáky již dvanáct let.

Děti se během výletů za krásami Jesenicka stačily spřátelit s českými školáky. Pořádají společná sportovní utkání, mají za sebou stezku odvahy, ale k nejoblíbenějšímu programu večera patří diskotéky. „Děti jsou fantastické. Rozhodně nemáme žádné třenice,“ usmívala se paní Martinková.

„Líbí se nám tady všechno, čistý vzduch, koupání, dobří lidé. Máme dobré jídlo a ovoce, to u nás každý den nemáme,“ pochvalovala si pobyt vedoucí Lena Gajdalovič, která malé ukrajinské rekreaty doprovází. Spokojenost září i z očí dětí. „Moc jsem k vám chtěla jet a moc se mi tady líbí, ale když mi máma zavolala, tak jsem plakala tři dny, bylo to ale z radosti,“ svěřila se třináctiletá Oxana, která si postěžovala, že jsou v táboře velké porce jídla a má strach, aby náhodou neztloustla.

Z článku D. Krčové v *Olomouckém dni*

Děkujeme sponzorům ozdravných pobytů

ADRIANA – VÝROBCE TĚSTOVIN, s. r. o. se sídlem v Litovli
JUDr. Jarmila AUGUSTYNOVÁ, Šumperk
EXPORTNÍ GARANČNÍ A POJIŠŤOVACÍ SPOLEČNOST, a. s., se sídlem v Praze
Mgr. Alena HLAVEŠOVÁ, Šumperk
CHEMOPETROL, a. s., se sídlem v Litvínově
JIHOČESKÁ PLYNÁRENSKÁ, a. s., se sídlem v Českých Budějovicích
JUDr. Ivana JORDOVÁ, Šumperk
L – DELTA, a. s., se sídlem v Praze
SELLIER & BELLOT, a. s., se sídlem ve Vlašimi
SELLIER & BELLOT TRADE, a. s., se sídlem v Praze
SEVEROČESKÉ DOLY, a. s., se sídlem v Chomutově
STŘEDOČESKÁ PLYNÁRENSKÁ, a. s., se sídlem v Praze
ŠKODA J. S., a. s., se sídlem v Plzni
JUDr. Eva ŠUBRTOVÁ, Šumperk
UNIPETROL, a. s., se sídlem v Praze

■ ■ ■ ■ ■ Čeští krajané na Ukrajině ■ ■ ■ ■ ■

Krajané. Tento termín slyšíme v poslední době často, ale (možná je to jen subjektivní dojem) převážně jen v zúženém významu. Hovoří se o krajanech v USA, Kanadě a dalších zemích na západ a jih od našich hranic. Míří k nim nejrůznější delegace, přední umělci. Ale jen málo kdo ví, že početné krajané žijí také na Ukrajině a v Rusku.

Na Ukrajinu začali proudit čeští kolonisté nedlouho po zrušení nevolnictví v carském Rusku (1861), neboť zde mohli výhodně získat dobrou půdu pro svou obživu. Založili zde desítky českých obcí a osad a vytvořili výraznou, kulturně a hospodářsky aktivní menšinu, která před druhou světovou válkou čítala přes 45 000 osob.

Zavedli moderní zemědělské hospodářství, přinesli pokrok v sadařství, včelařství; budovali zde strojní manufaktury, mlékárny, pivovary. Byli zručnými řemeslníky a vyhlášenými hudebníky. Spolu s Ukrajinci, Rusy a dalšími národnostmi prožívali dobré i zlé, včetně řady změn politických i státoprávních.

Krajané se věnovali i ostatním stránkám života – kultuře a vzdělávání dětí. Do roku 1930 se v českých lokalitách vyučovala čeština. Dle údajů Akademie věd ČR bylo např. v roce 1925 na Ukrajině 19 českých škol a dvě na Krymu. Působily zde sokolské a hasičské spolky, kapely, divadelní a pěvecké soubory, čtenářské kroužky.

Počátkem 30. let postihla i českou menšinu vlna politických represí. Školy s menšinovým vyučovacím jazykem byly uzavřeny a více než na půl století nepřicházelo v úvahu sdružování na národnostním základě.

V roce 1944 se téměř 12 000 volyňských Čechů (z toho kolem 500 žen a dívek) dobrovolně přihlásilo do čs. vojenské jednotky v SSSR; ti, kteří přežili frontové boje, zůstali v Československu trvale. Většina ostatních volyňských Čechů byla repatriována v letech 1946–1947. Další vlna organizovaného přesídlení do ČR v letech 1991–1993 byla zaměřena na osoby českého původu z oblastí postižených černobylskou havárií.

Současné české osídlení na Ukrajině je proto mnohem menší než před rokem 1945. Žije zde asi 10 000 českých krajanů. Zejména na vesnicích si v běžném životě zachovali český jazyk, obyčeje a obřady, pracují zde umělecké kroužky.

Činnost prvních krajaných spolků se začala obnovovat koncem 80. let minulého století. V květnu 1995 byla ustavena společná krajaná organizace *Česká národní rada Ukrajiny (ČNRU)*, která sdružuje 20 krajaných spolků z celé Ukrajiny. Cílem jejich činnosti je posilování národního povědomí a tradic, udržování vztahů s vlastní předků, zachování českého jazyka a kultury.

České krajané komunity na Ukrajině zůstaly dosud poměrně kompaktní. Jejich zástupci ze všech oblastí se každoročně scházejí nejen k pracovním poradám, ale např. při

folklorních slavnostech a plesích. V některých místech si vytvářejí (podle vzpomínek, obrázků a zaslanych vzorů z ČR) vlastní kroje. Mohli jsme se několikrát (i společně s posluchači Českého rozhlasu) přesvědčit, že děti českých krajanů zpívají českou hymnu možná lépe než mnohý školák z Prahy.

Mezi našimi krajanými na Ukrajině se dodnes uchovalo vzácné folklorní dědictví minulého a předminulého století. Písňe, zvyky, ale také jazyk nepodléhaly v multikulturním prostředí přílišným vývojovým vlivům a změnám, jak tomu bylo a je v Čechách. Uchovaly si původní podobu z poloviny 19. století. I od dětí na ozdravných pobytech někdy slyšíme písničky, které už u nás došly zapomnění, a děti je pro nás vlastně znovu objevují.

Ve většině dnešních krajaných rodin mluví mezi sebou česky pouze starší generace; děti češtině zpravidla rozumějí, samy mluví však mnohem hůř.

Podpoře krajanů na Ukrajině se věnuje Ministerstvo zahraničních věcí ČR, náš zastupitelský úřad v Kyjevě, komise Senátu ČR, ale i občanská sdružení Centrum humanitární pomoci krajanům, Společnost přátel národů východu a některé církve.

Podpora se zaměřuje především na udržování a rozvíjení znalostí českého jazyka a znalostí o ČR obecně. Krajané jsou vysíláni ke studiu českého jazyka, dějin, etnologie apod. oborů na českých vysokých školách a každoročně se účastní jazykového kurzu češtiny v Dobrušce. Současně MZV vysílá na Ukrajinu učitele češtiny do míst s větší koncentrací krajanů. V menších obcích je situace s výukou češtiny komplikovanější.

MZV ČR poskytuje krajaným spolkům finanční příspěvky na konkrétní projekty (folklorní festivaly, vydávání časopisů ap.), zasílá učebnice českého jazyka, slovníky, české filmy, periodika a knihy k doplnění spolkových knihoven. Od roku 2000 je krajanům poskytována investiční pomoc na opravy škol a krajaných kulturních zařízení. Například v Simferopolu (na Krymu žije cca 1 000 Čechů) bylo v roce 2000 otevřeno *České centrum*, které plní informační a společenské úkoly nejen pro české krajané, ale i pro další veřejnost se zájmem o ČR.

K neaktivnějším spolkům (pracují např. v Bohemce, Korosteni, Kyjevě, Lucku, Lvově, Malině, Melitopolu, Oděse, Simferopolu, Užhorodu, Zápороžji ad.) patří *Žitomirská společnost volyňských Čechů*.

-luk- s využitím podkladů Velvyslanectví ČR na Ukrajině

Krajané v Žitomiru

Společnost Volyňských Čechů města Žitomir vznikla 5. května 1991. Založily ji Anna Litvínová a Ema Sniděvič, které podpořil český konzul na Ukrajině Zdeněk Huml a představitelka vlády Věra Kolařská. Zakladatelé spolku si přáli, aby jejich děti si pamatovaly na zemi svých prarodičů, protože vždycky byli hrdí na to, že jsou Češi.

V současné době je členem Společnosti Volyňských Čechů města Žitomir 150 rodin z města a okolí. Často se scházejí a jsou rádi, že si mohou popovídat česky a zazpívat od srdce české lidové písničky.

Cílem naší společnosti je zachování a obnovení polozapomenutých tradic našich předků, kteří si je přivezli z rodné vlasti; učíme děti a dospělé českému jazyku a navazujeme přátelské kontakty mezi Českou republikou a Ukrajinou; učíme se také lidové písni a tance. Zúčastňujeme se českých plešů a festivalů na Ukrajině.

MUDr. Ema Sniděvič-Vrabcová

E. Sniděvič s dětmi v Horní Orlici.

Dny ukrajinské kultury v ČR

Dny ukrajinské kultury uspořádaly v Praze od 29. 9. do 3. 10. 2003 Ukrajinská iniciativa v ČR, Správa českých center a další instituce. V jejich průběhu se uskutečnily projekce ukrajinských filmů (*Fučžou M. Iljenka a Mamaj O. Sanina* v Maďarském kulturním středisku) a výstava pražského ukrajinského malíře O. Oniščenka (v Galerii Jakubská).

V paláci Akropolis se veřejnosti představila lvovská folkrocková skupina *Plač Jeremiji*, která vznikla v roce 1990 a od té doby si na Ukrajině vytvořila pozici kulturní skupiny. Doposud vydala sedm CD. S vokalistou a vedoucím skupiny Tarasem Čubajem jsme se mohli seznámit i na jeho lyrickém koncertě v Jazz klubu *U Staré paní* v Michalské ulici. Čubaj skládá hudbu na básně svého otce Hryčka Čubaje a na texty dalších předních ukrajinských básníků.